

Zapisan višavam in daljavam

Polde Taler, planinec, alpinist, tekač,
maratonec, ultramaratonec

✍️ Olga Zgaga 📁 Arhiv Poldeta Talerja

Poldeta Talerja sem srečala letos spomladi, ko je bil na višku priprav za solo maraton od In-nichena (San Candida) na Južnem Tirolskem do Sorice. V spomin na njegove prednike, ki so jih freisinški škofje konec 13. stoletja naselili pod Ratitovec. V začetku junija je 248 kilometrov dolgo progo uspešno pretekel v dobrih 50 urah. Zavidanja vreden dosežek za petinšestdesetletnika! In ne kaj posebno presenetljiv, če vemo, da je tek Poldetov vsakdanji spremljevalec že več kot tri desetletja. Začelo se je s tekom za ohranitev kondicije, nadaljevalo s treningom za prvo tekmo, za prvi maraton, za prvi ultramaraton ... Takrat je že imel za seboj mladostna leta, zaznamovana z zgodnjo ljubeznijo do gorskih prostranosti in omamnih lepot vrhov, ki jih je najprej osvajal kot planinec, a se kaj kmalu podal na težko dostopne kamnite velikane kot alpinist in užival v njihovih skalnih zaporah, težko prehodnih žlebovih ter navpičnih stenah. Kmalu po tem odmevnem teku sva se ponovno srečala. Polde je tih, zadržan in precej redkobe-seden. Njegova govorica me je spominjala na značilno govorico tirolskih priseljencev. Počasna je, preudarna in premišljena. Veliko pove njegov nasmeh, skoraj otroško nagajiv, a pristen, naklonjen. Mnogo več življenja plapola v njegovih očeh. In ko je beseda zastala, so me te oči spodbujale, naj vprašam, kar me zanima. Takole sva zavrtela kolo njegovega življenja.

Kje vam je tekla zibelka in kdaj ste vzljubili gore?

»Rojen sem bil v Zgornji Sorici. Trileten sem se z materjo preselil na borno kmetijo na Rotek (del Sorice), od dvanajstega leta pa sem živel pri stricu v dolini (op. Spodnji Sorici). Z njim sem hodil na Soriško planino in mu pomagal pri paši živine. Vzljubil sem življenje na planini, s stricem sva občudovala Triglav, ki se je tako lepo videl od tam. Že kot smr-kavec sem si želel stati na njegovem vrhu.

Morda sem imel srečo, da je mojster, pri katerem sem se na Jesenicah učil za pleskarja, po enem letu mojega učenja prenehal z dejavnostjo. Nadaljevanje šolanja mi je uredil v Škofji Loki. Tam sem se leta 1962 vpisal v planinsko društvo. Še preden sem šel na služenje vojaškega roka, sem naredil izpit za mladinskega vodnika. Vodil sem tudi v tuje gore, npr. v Dolomite. Bil sem tudi član upravnega odbora društva.«

V zgodovini Plezalnega kluba Škofja Loka sta skupaj z Milanom Vodnikom zabeležena kot pobud-

nika za njegovo ustanovitev. Kdaj ste se navdušili za plezanje?

»Že v letih 1962-1965 se nas je nekaj mladih fantov zavzemalo, da bi v okviru PD Škofja Loka in Alpinističnega odseka Kranj ustanovili plezalno sekcijo. Po malem sem začel plezati že v začetku leta 1963, in sicer na Turncu pod Šmarno goro in v plezališču pri Preddvoru. Za plezanje me je še posebej navduševal akademski kipar in alpinist Tone Logonder. Prav on me je prvi povabil plezat v Severno steno Triglava. Toda septembra 1963 sva morala z Milanom na služenje vojaškega roka in načrti za ustanovitev plezalne sekcije so padli v vodo. Po vrnitvi so me povabili v Akademski alpinistični odsek v Ljubljani, kjer sem bil novembra leta 1966 v Tamarju tudi sprejet med alpiniste. Plezanje je postalo del mojega življenja. Ko sem leta 1967 dobil službo v Kranju, sem se prepisal v Alpinistični odsek pri PD Kranj, ker mi je bil bližji.«

Nekaj smeri, ki ste jih preplezali s kolegi alpinisti, je vpisanih v zgodovino Alpinističnega odseka Kranj med pomembnejšimi vzponi. Tako sem za leto 1967 zasledila zimski vzpon v steni Kogla po Spominski smeri Šolar-Zajc; za leto 1968 letni vzpon v steni Križa po Škofjeloški smeri. To so bili pravzaprav zlati časi vaše alpinistične kariere.

»Res, takrat sem bil zelo zagnan. Leta 1968 sem si kot edini v AO Kranj prislužil priznanje zlati klinček, ker sem v tistem letu preplezal največ smeri po številu in po težavnosti. Na zborih alpinistov so me omenjali kot perspektivnega alpinista. Prejel sem tudi častni bronasti znak PZS. Plezal sem s številnimi znanimi alpinisti tistega časa. Ne bom jih našteval, ker bi lahko koga izpustil, pa ne bi bilo prav. Vzponi, ki ste jih omenili, so bili komaj četrte težavnostne stopnje. Toda takrat smo imeli še zelo borno alpinistično opremo, ki se z današnjo ne da primerjati, in temu primerni so bili tudi rezultati. Preplezana šesta stopnja je pomenila ekstremno težavnost. Danes vemo, da so najkvalitetnejši vzponi ocenjeni že s stopnjo enajst.«

Kot ste povedali, vas je lepota gora popolnoma prevzela, domače gore ste preplezali po dolgem in počez, kot rečemo. Večkrat ste preplezali Čopov steber, pa Aschenbrennerjevo smer. Ste se podali tudi v tuje gore?

»Zelo veliko sem plezal tudi v tujini, v Franciji in v Dolomitih. Npr. v Franciji smo Franci Ekar, Tomaž Jamnik – Mišo, Iztok Belehar in jaz kot prvi Jugoslovani preplezali Sentinelle Rouge v skupini

Mont Blanca. Smeri v Dolomitih ne bom našteval, preplezal sem jih veliko.«

Ali ste se kdaj ponesrečili, se vam je dogodilo kaj neprijetnega pri plezanju?

»Na srečo nisem imel večjih poškodb. Težki so spomini na nesreče mojih plezalnih prijateljev, npr. Škerla in Križnarja, ki sta se leta 1967 ponesrečila v Široki peči nad Martuljkom. Takrat kar nekaj tednov nisem mogel plezati. V tistih letih sem bil tudi sam član Gorske reševalne službe v Kranju in pozneje na Jesenicah.

Seveda sem imel tudi težave v stenah. Spominjam se, star sem bil 23 let. V čudovitem sončnem nedeljskem jutru sem v Čopovem stebru plezal s komaj 15-letnim Zvonetom Andrejčičem, poznejšim himalajcem. Toda vreme se je nenadoma poslabšalo, točno opoldne je začelo grmeti in liti kot iz škafa. Shladilo se je. Zvone je imel s seboj borno vetrovko, jaz še te ne. Do ponedeljka zjutraj sva se skrivala pod nekim previsom. Potem sva se odločila nadaljevati pot, čeprav je še vedno deževalo. Že v temi sva prišla do vrha. Vmes sem se enkrat zaradi megle zaplezal in grdo padel 16 metrov v globino, na srečo brez posledic. Čeprav je bil 14. julij, je zapadel sneg. Po sledih sva preko Triglava prišla na Kredarico. Zavedala sva se, da bi lahko zmrznila. Prijatelji so že sprožili iskalno akcijo, nemalo skrbi sva jim nakopala.«

Vem, da že več kot trideset let tečete. V Gorenjskem glasu sem prebrala, da ste prav vi »postavili maratonske temelje, da katerih so se kasneje gradili uspehi gorenjskih maratoncev in ultramaratoncev z Dušanom Mravljeto na čelu«. Kdaj ste pravzaprav začeli premagovati daljave?

»V bistvu sem vseskozi združeval višave in daljave. Ko sem hodil v gore, sem se vedno vračal domov po bližnjicah. Če sem šel na Triglav iz Vrat, sem se vračal preko Bohinja in Soriške planine v Sorico. Popolnoma normalno je bilo, da sem šel v Bohinjsko Bistrico iz Sorice peš čez hribe, ker je bilo to bližje kot čez Škofjo Loko ali po železnici iz Podbrda. Ko sem hodil v poklicno šolo v Kranj, sem se dva meseca vsak dan v vsakem vremenu vozil s kolesom iz Sorice v Kranj in nazaj. Ko so v šoli to ugotovili, zelo sem namreč shujšal, so mi zadnja dva meseca uredili bivanje v internatu.

Bolj zares pa sem začel meriti daljave leta 1969, ko sem zamenjal službo. Zaradi dela na terenu nisem imel več dovolj časa za treninge, zato sem se odločil opustiti aktivno plezanje. Začel sem se ukvarjati s

Bivak I na Veliki Dnini (Milan Vodnik, Polde Taler in Tine Logonder), 1963

tekem, najprej s smučarskim. Takrat sem že živel v Gorjah, kjer je bil smučarski tek zelo popularen. Udeleževal sem se tudi smučarskih maratonov po Sloveniji. Da sem obdržal kondicijo, sem začel teči tudi poleti. Ugotovil sem, da mi gre »po suhem« mnogo bolje kot po snegu.

Leta 1975 sem se udeležil prvega maratona, in sicer v Varaždinu. Dvakrat sem tekel maraton v Kumrovcu. Enkrat mi je do absolutnega tretjega mesta manjkalo le 16 sekund. Bil sem tudi na beograjskem maratonu in moram reči, da je bilo za tekmovalce zelo slabo poskrbljeno.

Kmalu sem ugotovil, da sem sposoben teči tudi na daljše proge. Leta 1978 sem v Švici tekel tradicionalni maraton v Bielu, dolg 100 kilometrov. Takrat sem imel dober rezultat, od Jugoslovanov sem bil drugi.«

Verjetno bi bilo težko izračunati, koliko tisoč pretečenih kilometrov imate že v nogah. Naštejte nekaj svojih dosežkov v zadnjih letih.

»Pred dvema letoma sem v Italiji tekel maraton čez prelaz Mauria, maraton v Firencah, potem pa še 100 kilometrov dolg ultramaraton Firenze–Faenza čez Apenine. Lani sem na Hrvaškem pretekel 61,35 kilometrov dolg ultramaraton od Zagreba do Čazme in 344 kilometrov dolg ultramaraton iz Zagreba v

Prvič preko severne stene Triglava z Milanom Vodnikom, 1963

Vukovar. Zatem sem se odločil še za solo tek po evropski pešpoti iz Radelj do Strunjana oziroma od Drave do Jadrana, dolg 360 kilometrov. Najraje tečem sam, spremlja me le sin s kombijem, tako da sem na poti preskrbljen s hrano in imam možnost za najnujnejši počitek.«

Ste se preizkusili tudi v gorskem teku?

»Do leta 1980 gorskih tekov pri nas skoraj ni bilo. Tega leta je bil organiziran tek na Mohor, prvi uradni gorski tek pri nas. Rad se spomnim tekov na Grintovec, na Vogel od hotela Zlatorog, šestkrat sem bil na vzdržljivostnem preizkusu »12 ur Kališča«. Preizkusil sem tudi gorski maraton štirih občin v Baški grapi in moram reči, da sem ga pretekel lažje kot mednarodni maraton Preddvor–Železna Kapla, predvsem zaradi 26-kilometrskega vzpona na Jezerski vrh. V Baški grapi je bilo zelo dobro poskrbljeno za tekmovalce. Lahko povem, da smo ponekod še vodo težko dobili. Zadnji dve leti gorskih tekov ne tečem več.«

Vseskozi pa ostajate zvesti goram, njihovi mogočni, spokojni in tudi nevarni lepoti, še najraje pa pustolovskim, nejasnim potem v njihovih ostenjih.

»Res je, plezanju se nisem nikoli odpovedal. Kadar sem le našel čas, sem ga preživel v stenah. Ko sem se leta 1974 preselil v Gorje, sem tam naletel

na veliko zagnanih ljubiteljev gora. Tako sem postal soustanovitelj Alpinističnega odseka pri PD Gorje. Svoje alpinistično znanje in izkušnje sem prenašal na alpinistične pripravnike. Kar nekaj dobrih in znanih alpinistov se je »izklesalo« prav v tem odseku.

In še vedno plezam. Lažje smeri v slovenskih gorah. Še pred dvema letoma sem hodil tudi v Dolomite. Velik izziv mi predstavlja tudi turno smučanje. S sinom se podajava v glavnem v osrčje avstrijskih ledeniških Alp, kjer se ponuja cela vrsta tritisočakov, smučala sva tudi z Wildspitze, pa z Grossglocknerja ... Privablja naju predvsem njihova divja prostranost, so pa tudi zelo praktične zaradi svoje bližine. Na sezono opraviva 30 do 40 smukov, sin vse to pridno beleži.«

Tek Innichen–Sorica v začetku letošnjega junija nosi v sebi globljo sporočilnost. Zaradi njega ste pravzaprav postali ambasador svojega kraja. Kot je bilo rečeno, vam je uspelo izpeljati zgodovinski projekt. Tudi odziv s tirolske strani je bil spodbuden, kar dokazuje, da »kri ni voda« in da skupne korenine še vedno povezujejo. Kako ste prišli na idejo za ta tek?

»Razmišljal sem, da so naši predniki pravzaprav prišli peš iz Pustriške doline na Južnem Tirolskem po neprimerno slabših poteh, kot jih imamo sedaj. Idejo sem razkril znancu Tonetu Frelihu in predsedniku Krajevne skupnosti Sorica Matjažu Čemažarju, ki se je povezal z županom Innichena Josefom Passlerjem. Skupaj s podžupanom je celo ekipo, bilo nas je sedem, sprejel v mestni hiši v Innichenu. Nato sta nas povabila še v bližnjo restavracijo, kjer sta naključno prisotnim razložila, od kod prihajamo in zakaj. Kot je dejal župan, je prav v kratkem nameraval navezati stike s Sorico, pa smo ga mi prehiteli. Vesel sem bil, da nam je uspelo navezati prvi »živi« stik z domovino naših prednikov na malo drugačen način.«

Kako ste načrtovali pot?

»Mrzlično sem iskal informacije, po kateri poti so naši predniki resnično prišli v deželo pod Ratitovcem, vendar nisem našel nikogar, ki bi poznal pisni vir o tem. Zato sem se odločil za varianto, ki se mi je zdela najverjetnejša. Iz Innichena sem tekkel po kolesarski stezi čez mejni prehod Silien z Avstrijo, v Ziljsko dolino do Bistrice ob Zilji, po glavni cesti do Trbiža in dalje do Rateč. Zatem po kolesarski poti do Mojstrane, po dolini Radovne do Bleda, pa po glavni cesti v Bohinjsko Bistrico in čez Soriško planino do cilja v Sorico. Načrtoval sem sicer prihod iz Bohinjske Bistrice čez prelaz Vrh Bače in še vedno

mislim, da so se posluževali prav te poti. Vendar mi je slabo vreme namero preprečilo.«

Kakšni so vaši načrti za naprej? Kot pravite, vam zdravje omogoča, da še vedno opravljate dela v zvezi s svojim poklicem, poleg tega pa poskrbite še za svojo dušo, kakor pravimo. Imam občutek, da imate še vedno veliko volje in motivacije tako za osvajanje daljav kot tudi višav.

»Res je, veliko pa delam tudi pri vzdrževanju planinskih koč. Trikrat sem prebarval Staničevo koč, delal sem pri Prešernovi koči na Stolu, pri koči na Kriških podih. Sem član Planinskega društva Radovljica. Kot sem že rekel, še vedno plezam in izredno uživam v turnem smučanju.

Največ pa tečem. Vstajam zgodaj, da tečem, preden se lotim načrtovanega dela. Če se le da, tečem tudi zvečer. Sem tudi član zelo aktivnega Športnega društva Gorenjski glas. Do nedavnega sem tekel tudi po dva kratka tekmovalna teka na dan. Lani sem pretekel nad 1000 kilometrov samo tekmovalnih tekov. Na dolge proge lahko tečem ure in ure. Letos sem zelo resno treniral za 245 kilometrov dolg tek od Aten do Šparte, pa mi očitno še ni bil namenjen. Shranil sem ga med načrte za prihodnje leto. Zelo rad bi pretekel tudi evropsko pešpot od Robiča do Hodoša.

Sicer pa upam, da mi bo kmalu uspela selitev v Sorico, na Rotek. Tam si v mirnem okolju pod Raitovcem postavljam brunarico in urejam tekaško progo, ki bo posuta z žaganjem, da bom po njej lahko tekel bos. Najbližja taka proga je trenutno v Ljubljani, tja grem pogosto trenirat.«

To je torej Polde Taler. Pravi, da se je pred vojno pisal Thaler, po vojni pa so na matičnem uradu »h« kar zbrisali. Ampak Polde tudi brez tistega »h« ohranja v sebi tirolsko dušo. Malo zasanjano, navidez robato okorno, a trmasto, zagnano in vztrajno. Pa skromno! Ničesar ne izpostavlja, kakor da je vse, kar je dosegel in kar počne – samoumevno. ◦

Posebna ponudba pred letom 2009

Vam je naša revija vseh in bi jo radi prejeli vsak mesec? Od začetka septembra do konca leta 2008 Vam ponujamo posebno ugodnost:

Postanite naročnik Planinskega vestnika za leto 2009 in ga začnete prejemati že letos.

Če naročite in plačate Planinski vestnik do konca leta 2008, dobite za ceno 31,30 € zadnjo letošnjo številko in 12 številc letnika 2009.

Tako boste zadnje letošnje številke dobili zastonj!

Naročite se tako, da nam pošljete priloženo naročilnico, nam pišete na pv@pzs.si ali pokličete po telefonu 01 434 5687.

Naročnina je lahko tudi lepo darilo za vaše bližnje ali prijatelje!